

Clarificarea legislației fiscale, esențială pentru viitorul activităților de cercetare-dezvoltare în România

Activitățile de cercetare-dezvoltare au avansat într-un ritm lent în România, cel puțin în ultimul deceniu, dar acesta ar putea fi accelerat în anii următori, având în vedere beneficiile dezvoltării unor proiecte de acest gen pentru economie și pentru întreaga societate – produse cu valoare adăugată mai mare, aport suplimentar la creșterea economică, locuri de muncă mai bine plătite și, implicit, o motivație suplimentară pentru specialiști să rămână în țară. Alocările bugetare pentru acest domeniu sunt limitate și, din acest considerent, este nevoie de o implicare mai amplă a mediului privat în astfel de activități, iar aceasta perspectivă devine posibilă odată cu clarificarea legislației fiscale aplicabile investițiilor în cercetare-dezvoltare.

Potrivit Eurostat, în ultimii zece ani, alocările bugetare pentru cercetare-dezvoltare în Uniunea Europeană au urcat cu 35%, la aproape 110 miliarde de euro, în timp ce în România avansul a fost de doar 3,4%, de la 353 de milioane de euro în 2011, până la **364 de milioane de euro în 2021**. Ca procent din PIB, în UE alocările au crescut ușor, în perioada menționată, de la 0,72% până la 0,75% din PIB, dar în România au scăzut cu 0,12 puncte procentuale, la 0,15% din PIB în 2021. Cu acest procent, **România rămâne pe ultimul loc în UE la acest capitol.**

Un alt indicator care trebuie luat în calcul în acest context este cel referitor la migrarea forței de muncă, în special a celei calificate. Un raport al Bancii Mondiale care analizează migrația în Europa în ultimele patru decenii indică faptul că aproape 40% din emigranții din România sunt absolvenți de studii superioare.

Așadar, prin creșterea alocărilor bugetare pentru investiții în cercetare-dezvoltare s-ar putea obține atât creșterea competitivității economiei românești în regiune, cât și limitarea exodului de forță de muncă înalt calificată.

Facilitățile fiscale existente, insuficient accesate

Ministrul Cercetării, Inovării și Digitalizării, a declarat, recent, în cadrul unui [eveniment Deloitte](#), că mediul privat are, în prezent, o contribuție mai mare la dezvoltarea acestui domeniu decât fondurile publice și că are în plan măsuri care să stimuleze creșterea investițiilor private în cercetare-dezvoltare. Printre acestea se numără și clarificarea regimului fiscal aplicabil societăților care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare.

În prezent, legislația românească prevede o serie de facilități fiscale pentru companiile care investesc în proiecte de acest gen, respectiv o deducere suplimentară de 50% a cheltuielilor efectuate pentru astfel de activități, aplicarea metodei de amortizare accelerată în cazul echipamentelor utilizate în aceste activități și scutirea de impozit pe venit pentru angajații implicați în cercetare-dezvoltare.

Ca urmare a aplicării acestor facilități, **o companie poate obține o reducere a impozitului pe profit datorat statului de aproximativ 8% din valoarea proiectelor de cercetare-dezvoltare derulate.** De asemenea, ținând cont ca, în cadrul acestor proiecte, este nevoie de implicarea unui personal specializat, care are experiența semnificativă în domeniu, scutirea de impozit pe venit pentru acești angajați poate aduce un avantaj competitiv în piața cu privire la atragerea și menținerea pe termen lung a specialiștilor.

Nu în ultimul rând, legislația prevede și **scutirea completa de la plata impozitului pe profit pentru primii zece ani**, pentru companiile care desfășoară **exclusiv activități de cercetare-dezvoltare.** Aceasta însă nu este operațională în prezent, întrucât intra sub incidența legislației privind ajutorul de stat și necesită aprobări suplimentare de la Comisia Europeană.

În plus, nici celelalte facilități fiscale nu sunt utilizate la adevăratul potențial de către companii, din cauza faptului că **regulile de stabilire a eligibilității activităților de cercetare-dezvoltare**, respectiv încadrarea lor în această categorie, **nu sunt clare**, motiv pentru care contribuabilii vizați evita să le aplice, de teama unui control ulterior în care autoritățile ar putea reclasifica activitățile respective în alte categorii, cu consecințe financiare semnificative pentru contribuabil.

Pentru o mai mare certitudine, în prezent, contribuabilii pot apela, teoretic, la un expert din cadrul Registrului experților în domeniul de cercetare-dezvoltare (înființat în acest scop, potrivit legislației în vigoare), pentru a le certifica încadrarea activităților desfășurate în categoria celor de cercetare-dezvoltare. Totuși, în practică, acești experți sunt rareori solicitați, tocmai din cauza faptului că procedurile de certificare nu sunt clare și nu oferă contribuabilului garanția conformării.

Schimbări benefice, anunțate de autorități

În această privință, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării lucrează, în prezent, la un ordin pentru **simplificarea și clarificarea procedurilor** necesare expertizării activităților de cercetare-dezvoltare. Printre altele, potrivit proiectului de ordin, apelarea la expertiza externă va fi opțională, după cum a declarat Ministrul Cercetării, Inovării și Digitalizării în cadrul evenimentului Deloitte, iar contribuabilii vor putea aplica facilitățile fiscale fără a fi obligați să parcurgă această etapă, dacă pot realiza intern documentația care să demonstreze eligibilitatea activităților realizate. Totuși, în cazul în care derularea unei astfel de expertize se va simplifica, este de așteptat ca mulți contribuabili să apeleze la o astfel de procedură, pentru a obține o garanție suplimentară că pot aplica facilitățile fără să riște că, peste câțiva ani, în cadrul unei inspecții fiscale, autoritățile să conteste aplicabilitatea și să impună sume suplimentare de plată.

Aceste clarificări, alături de alte măsuri anunțate de ministrul de resort pentru stimularea activităților de cercetare-dezvoltare, cum ar fi adoptarea unei legislații specifice pentru start-upurile inovatoare, au potențialul de a genera creșterea investițiilor în astfel de proiecte, cu scopul final de a crea bunăstare pe termen lung pentru întreaga societate.